

duur van een droom, omdat men daarin zoo duidelijk tal van verschillende gebeurtenissen beleeft. De ervaring leert echter, dat alles in een zeer kort tijdsbestek is samen gedrongen en de droom slechts enkele seconden, hoogstens een of twee minuten duurt. Men bedriegt zich, omdat men altijd vergelijkingen maakt met het wakende leven en dan zou het gedroomde inderdaad veel langer duren. De oorzaak hiervan is, dat het onbewuste zieleleven veel sneller voorbijgaat, wat ook wordt bewezen door hetgeen men ondervindt bij groot levensgevaar. Van een dame, die bijna verdrongen was, wordt verhaald, dat zij in den loop van hoogstens twee minuten haar gansche verleden nog eenmaal doorleefde en daarbij zeer onbeduidende détails in hare fantasie andermaal voor zich zag.

Leerzaam is in dit opzicht een droom, die door SCHOLZ werd beleefd en als volgt beschreven. „Na lichamelijke vermoeienis en geestelijke inspanning begaf ik mij, nadat ik mijn horloge opgewonden en op het nachttafeltje gelegd had, te bed en sliep terstond in, terwijl de lamp nog brandde. Spoedig bevond ik mij midden op zee aan boord van een bekend schip. Ik was weder jong en stond op den uitkijk. Ik hoorde de zee ruischen en gouden lichtwolken omgaven mij. Hoe lang ik zoo gestaan had, weet ik niet, maar het scheen oneindig lang. Toen veranderde het tooneel. Ik was op het land en mijne ouders, die reeds lang gestorven zijn, kwamen om mij te begroeten; zij brachten mij in de kerk, waar zuivere orgeltonen weerklonken. Ik verheugde mij, maar was verwonderd te gelijktijd daar mijn vrouw en kinderen te zien. De geestelijke besteeg den kansel en preekte; ik kon echter niets verstaan, omdat nog altijd op het orgel werd gespeeld. Ik vatte toen mijn zoon aan de hand om met hem den kerktoren te beklimmen, maar weder veranderde het tooneel. In plaats van naast mijn zoon stond ik naast een officier, die mij wel van vroeger bekend was, maar in werkelijkheid reeds lang was gestorven. Ik was als militair-arts bij de manoeuvres en verwonderde er mij over, dat onze majoor er nog zoo jong uitzag, toen dicht in mijn nabijheid plotseling een kanon werd afgevuurd. Verschrikt vloog ik in de hoogte en was opeens wakker, toen ik bemerkte, dat het vermeende schot zijn oorzaak had in het openen van de kamerdeur. Het was alsof ik in den droom als het ware een oneindigen tijd had doorleefd, maar toen ik op mijn horloge zag, was sedert het inslapen niet meer dan een minuut verlopen, dus veel korter dan men alleen voor het ver-